

Strafflagen 16 februari 1864

19 kap

Om eldskada av uppsåt eller vållande, så ock om annan skadegörelse å egendom

§1

Sätter någon uppsåtligen eld å hus, byggnad, fartyg eller annat där människor bo, eller vanligt eller veterlig är, att de eljest vistas, eller å något, varifrån elden till sådana boningar eller vistelsetum lätteligen spridas kan; dömes för mordbrand, till straffarbete från och med sex till och med tio år; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, tiden för straffarbetet nedsättas till fyra år, samt om ej någon å stället förevar och för fara blottställdes, till två år. Fick någon, som förevar, av branden, svår kroppsskada, varde mordbrännaren dömd till straffarbete på livstid eller från och med åtta till och med tio år. Fick den, som förevar, av branden döden, miste mordbrännaren livet eller dömes till straffarbete på livstid.

Med eldskada menas hel eller delvis uppbränning av människors boning eller vistelserum, obebott boningshus, uthus eller annan därmed jämförlig byggnad, växande, skuren eller upptagen gröda, hö- eller halmstack, skog eller torvmosse, upplag av redskap, ved, kol, timmer, bräder, andra förråd eller varor mm. Eldsvåda å nu nämnt föremål sker uppsåtligen, då föremålet antänds för att förstöras eller åtminstone för att däri framkalla en brand, som kan fortbestå även efter antändningsämnets avlägsnande. Däremot föreligger "eldskada av vållande" då föremålet utan dylik avsikt antändes i följd av en jämväl under vanliga förhållanden farlig verksamhet med eld.

Som hus, byggnad eller annat osv - räknas även stallbyggnad där kusken, efter vad eldsättaren vet, har sin stadigvarande sovplats, även en sådan större vagn, som kringfarande konstmakare stundom föra med sig och, på sätt eldsättaren har sig bekant, inrättat sin bostad. Däremot torde ej hit hänföras en sommarbostad under vintertiden eller en vinterbostad under sommaren.

Som hus, byggnad eller annat osv - räknas tex ämbets- eller banklokal, där efter vad eldsättaren vet, åtminstone en vaktmästare städse uppehåller sig, fabriksbyggnad, där, vakthållning alltid äger rum, annan fabriksbyggnad under den vanliga och jämväl av eldsättaren kända arbetstiden, obebodd teater under pågående speltermin vid den sedvanliga och av eldsättaren bekanta repetitions- eller representationstiden, skolhus under de vanliga lästimmarna osv

Som hus, byggnad eller annat osv - räknas järnvägsvagn vari eldsättaren veterligt, annan person befinner sig.

Som hus, byggnad eller annat osv - räknas tex obebott boningshus, uthus eller annan därmed jämförlig byggnad, växande, skuren eller upptagen gröda, hö- eller halmstack, skog eller torvmosse, upplag av redskap, ved, kol, timmer, bräder, andra förråd eller varor mm allt under förutsättning, att föremålet i fråga åsatt eld, eldsättaren veterligt, lätteligen kan spridas till annan persons boning eller vistelserum.

§2

Förövar man mordbrand, som i 1 § sägs, då allmän farsot, uppror, fiendens åträngande eller annan sådan nöd eller fara för handen är, eller å hus, byggnad eller fartyg, där mycket folk är, som för fara blottställes, eller i stad, köping eller by, eller å annat sådant ställe, där många sammanbo, eller gör mordbrännaren våld å någon, för att elden åsätta eller dess släckning hindra; då skall till straffarbete på livstid eller från och med sex till och tio år dömas. Har någon uppsåtligen satt eld å kyrka eller å Konungens slott, fäste, fartyg, förråds- eller tyghus eller annan sådan Statens tillhörighet eller å annans kruthus eller byggnad för upplag av andra sprängämnen eller av eldfarliga oljor; varde, ändå att det ej skedde å tid, då vanligt eller veterligt var, att människor å stället vistades, dömd för mordbrand efter ty i denna § sagt är; dock må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, tiden för straffarbetet till fyra år nedsättas.

Sätter man uppsåtligen eld å något, varigrån elden till sådan egendom, som i 2 mom. omförmäles, lätteligen spridas kan var ock lag, som där stadgas.

Till annat ställe där många sammanbo räknas allenast område med en samling tätt intill varandra belägna människoboningar. Inrymmande en talrik skara innevånare. Dylika områden är tex lastageplatser, stationssamhällen, å landsbygden belägna villastäder, arbetares bostadsområde vid större bruk eller fabriker osv.

§ 3

Har någon uppsåtligen satt eld å uthus eller annan byggnad, fartyg, skog, torvmosse, växande eller skuren gröda, sädes-, hö- eller halmstack, ved- kol-, timmer eller brädhög, eller dylikt, som annan tillhörde och så avlägset låg att vån ej var, att elden därifrån kunde spridas till människors boningar eller vistelserum eller till sådan egendom, som i 2 § 2 mom omförmäles; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Var ringa egendom i fara, och skedde ej synnerlig skada; då må tiden för straffarbetet till två månader nedsättas. Fick någon som förevar av branden svår kroppsskada eller död, varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Visste gärningsmannen, att å ställe, som nu sagt är, någon förevar och för fara blottställdes, vare lag, som för varje fall i § 1 sägs.

”Att vån e var” menas att elden med sannolikhet icke kunnat spridas till föremål av ifrågavarande art. Vån = förutsättning

§4

Sätter någon eld å sin egendom, i uppsåt att bedraga försäkringsgivare, eller i annan sådan sviklig avsikt; dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år. Fick någon, som förevar, av branden svår kroppsskada eller död; varde gärningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.

Var genom den eld annans boning, vistelserum eller egendom i fara satt, eller visste gärningsmannen, att någon förevar och för fara blottställdes; vare lag, som för varje fall o 1,2 eller 3 § skils; dock må straffet ej sättas lägre än till straffarbete i sex månader.

§5

Har någon gjort försök till brott, som förut sagt är, och blev endast genom omständigheter, som vore av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad, vare straffet för det fall, som i 1 § sägs, straffarbete från och med ett till och med sex år; för det fall, som i 2 § omförmäles, straffarbete från och med två till och med åtta år, och för de fall, som i 3 och 4 §§ nämnda äro, straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader, men, där brottet, om det fullbordat blivit, skolat straffas efter 1 och 2 §, straffarbete, efter ty försök till brott, varom i dessa §§ sägs, här ovan bestämt blivit.

Efter ty nu sagt är skall och dömas, där eld är åsatt, men varder släkt, innan den sig utbrett och skada gjort, dock må, om gärningsmannen, av egen drift, själv eller genom tillkallad hjälp, släckning åstadkommit, straffet efter omständigheterna nedsättas under vad eljest å gärningen följa bort.

Till dylikt försök hänföres varje förevarande, varigenom någon i kapitlets föregående §§ avsedd förbrytelse kan anses påbörjad. Såsom förfarande av omförmälda slag räknas tex att i brännbara ämnen, befintliga invid annans boningshus, åstadkomma en eld, avsedd att utbreda sig till detta, eller utsätta huset eller därinvid eller därinom befintliga brännmaterialier för eldsinverkan, avsedd att fortsättas, tills huset eller brännmaterialerna fatta eld.

”Av gärningsmannens vilja oberoende” så anses vara förhållandet då yttre hinder (tex omkastning av vinden) eller annan yttre omständighet (tex närvaron av opåräknat vittne) utan vidare gjort brottet om intet eller förmått brottslingen att avstå från sitt tilltag eller undanröja verkan av vad han gjort.

6§

Var som uppsåtligen medelst krut eller annat sprängämne kommer förödelse å stad å annans boning eller vistelserum eller å hur, byggnad, fartyg, bro eller dylikt, som annan tillhör, straffas:

1. om det var annans boning eller vistelserum eller sådan egendom som i 2 § 2 mom omförmäles, såsom för mordbrand.
2. i andra fall såsom för brott, varom i 3 § sägs, efter ty i samma § stadgat är.

Har någon gjort försök till brott, som i denna § sagt är, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannen vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad; vare lag, som i 5 § om försök till brott efter 1,2 eller 3 § stadgat finnes.

Avskrift ur Sveriges Rikes Lag från 1734 samt förordningar och kommentarer som utkommit till början av januari 1908. Avskriften är gjord av Värmlands Brandhistoriska Klubb